

۱۹۳۵ آغستوسى

بىرىنچى مەبلە

تۈركىيات مجموعىسى

استانبول دارالفنونى تۈركىيات استىقبوسى طرفىدىن نەشر ايدىلىمى

مدير :

كۈمبىلى زاده محمد فؤاد

استانبول دارالفنونىدا « تۈرك ادبىياتى تارىخى » مدرسى

استانبول — مطبعه خاسه

۱۹۳۵

کتابیات تنقید لری

قدمانه هوآر: مولری اریاسی les saints des derviches tourneurs . — اورته
جمده ایکی جلد ، پارس ، طابع « لورو » ، ۱۹۱۸-۱۹۲۲ ؛ برنجی جلد : ۴+۳۹۱ صفحه ،
ایکنجی جلد : ۳+۴۵۴ صفحه .
تورک ، عرب ، عجم لسان و ادبیات لری حقنده کی واسع معلوماتیله استشراف عالمنده
جدا یوکسک بر موقع احراز ایش اولان موسیو « قله مان هوآر » ، اخیراً « افلا کی
دده » نك مشهور « مناقب العارفين » نی فرانسه جهیه ترجمه و نشرایتدی . پارسده کی « École
pratique des hautes études » ك تدریسات مدیرلرندن اولان مترجم ، بوآری مذکور
مکتبک « علم ادیان » شعبه سی سلسله نشریاتی میاننده چیقاردینی جهته ، پک طبیعی
اولارق ، « مناقب » ك تاریخ نقطه نظرندن تأمین ایدیه کی فوایدی نظر اعتباره آلامش ، وساده جه
علم ادیان اعتباریله مهم بروشیقه اورتهیه قویقه چالیشمشدر . کندیسسی ایلك جلدك باشنده کی
اوچ یچق صحیفه لك قیصه بر مقدمه ده بونی صراحة اعتراف ایتدیکی کی ، ترجمه سنه علاوه
ایتدیکی بعض تاریخی نوظلرده ده ، پک معلوم بعض حادثه لك علی العاده ایضاحیله اکتفا
ایده رك ، هیچ بر تنقیده کیریشمور . حالبوکه موسیو « قله مان هوآر » ، بوآرک ، یالکز احتوا ایتدیکی
حادثات روحیه و دینی اعتباریله دکل ، اون اوچنجی عصر میلادی صوکر یله اون دردنجی
عصر آناتولی تاریخی تدقیق نقطه سندن ده پک حائز قیمت اولدیفنی ایکنجی جلدك مقدمه سندن
اعتراف ایش ، حتی بونی تأییداً « ژورنال آسیاتیک » ك ۱۹۲۲ جلدلرندن برنده کوچو ك
مقاله نشر ایدیه رك ، « افلا کی » دن استنباط اولونه بیان بعضی تاریخی فائده لر دنده بحث
ایله مشدر .

ایشته بوتون بواضات کوستریورکه ، موسیو « قله مان هوآر » ك « مناقب افلا کی
ترجمه سی » ، بوکون المزدده موجودشکیلله ، تاریخی بر منبع اولقدن زیاده « دینی روحيات »
مدققرینه یارایاجق بر مأخذ ماهیتنده در ؛ حالبوکه آناتولی تاریخنك بودورلرینه عائد منابع
پک نادر و اکثریتله ده بر برینی ناقص بر ماهیتده اولدیفنی جهته ، افلا کی مناقبك ، داهاز یاده
بر « منبع تاریخی » اولارق یعنی قوتلی و اطرافلی بر تنقید و تشریح تاریخی به معروض

بیراقلار ق نثری، علم عالمی ایچون پک قیمتدار اولوردی . «افلا کی دده» بواثری هجری ۷۱۸ ده ترتیبه باشلایه رق ۷۶۱ رجی اواخرنده وفات ایتیش اولدینی جهته، نقل ایتدیکی وقایعک مهم بر قسمنی بالذات کوروب دویمش ویاخود کوره نلردن ایشیتهرک نقل ایتشدر . آناتولی تاریخنک الک معلق و مجهول دوره لرینه عائد اولان بو معلومات آراسنده ، بالخاصه خلق حیاتنه ، شهرلرک اجتماعی تشکیلاتنه ، حیات مدنییه و دینییه عائد - علی العاده وقعه نویسلرک جانسز و مطرد افاده لرله شهنامه جیلرک طمطراقلی مدحنامه لرنده قولایجه تصادف اولونه میه جق - بر چوق تفصیلات مهمه واردرکه ، زمان اعتباریله بواثره تقدم ایدن « سپهسالار » مناقی استثنا ایدیله جک اولورسه ، باشقه هیچ بریده اولرله تصادف امکانی یوقدر . مع مافییه ، بویله « تاریخی » بر نقطه نظر تعقیب ایله مه دیکی ایچون انستیتونک بو محترم و فاضل عضوینی فضله تخطئه یه ده حقمز اولاماز . بویله بر تشریح و تنقیده کیریشمک ایچون ، اودور آناتولی تاریخنه پک یقیندن آشنا اولوق ، و حتی یالکز تاریخ سیاسی و عسکری دکل ، تاریخ مدنی و دینی اعتباریله اوزون و مشکل تدقیقاته قاتلانق مجبوری واردر . حاجوکه موسیو « هو آر » ، بواثرک دوغرو دن دوغرو یه علاقه دار اولدینی « مولویلیک تاریخی » ایله ده فضله مشغول اولماش ، مولویلیک تاریخنک « سپهسالار » تذکره ثاقب ... « قیلندن پک معروف منبع لرینه مراجعت شو یله دورسون ، حتی « افلا کی » نک ترجمه حالی ، اثرینک تورکجه متعدد ترجمه والتقاط لرینی دخی آراشدیرمه لزوم کورمه مشدر . او یله ظن ایدیورمکه ، موسیو « هو آر » ک تعقیب ایتدیکی مقصده نظر آییله ، مقدمه ده اثر و مؤلف حقنده بویوله معلومات تاریخیه ویریله مه سی بر نقصاندر . صو کرا ، ینه مولویلیک تاریخی نقطه نظرندن ، « سلطان ولد » ک منویلرینه ، مولانک « فیه مافییه » ینه مطلقا مراجعت اولونمق ، و مقدمه ده مولویلیک طریقتنک منشأ و انکشافنه دائر صریح واطرافلی ایضاحات ویریلک ضروری دی . بو عمومی تنقیداتی اتمام ایچون فقراته عائد بعض ملاحظه لر مزید ده ذکر ایدلم :

حاجی بکتاش ولی « حقنده کی الک اسکی تاریخی وثیقه » ، « افلا کی » ده موجود برقاج فقره درکه ، مشارالیه ک « مولانا » ایله معاصر اولدینی کوسترمک صورتیه - بو خصوصده مقدا میدانه چیقاردیغمز - سائر دلائل تاریخیه ایله ده تطابق ایدر . بو فقره لرک برنده : « دیار رومده بابا رسول نامنده بری ظهور ایله دیکی و حاجی بکتاش خراسانی آدلی بر خلیفه سی اولدینی ، حاجی بکتاشک ده شیخ اسحق عنوانلی درویشنی بعض سؤالر صورمق اوزره مولانایه کونردیکی ، الخ ... » یازیلیدر . موسیو « هو آر » ترجمه سنده بو فقره یی : « رومده ظهور

ایدهن حاجی بکتاش ولی به بعضی‌ری طرفندن بابا رسول الله ده دینلیدی « طرزنده قید ایتمکده در [ج ۱، ص ۲۹۶] . حالبوکه دارالفنون کتبخانه سنده ۸۵۸ نومروده مقیداسکی بر « افلاکی » نسخه سنده کی : « بکتاش خراسانی که خلیفه مخلص بابا رسول بود که در ملک روم ظهور کرده بوده و جماعتی اورا بابا رسول الله میکفتند » جمله سی، موسیو « هو آر » ک بوراده یا کیلیدیغی قطعی صورتده کوسترمکده در. مزاجعت ایتدی کمز دیگر بر قاچ اسکی افلاکی نسخه سی بوفکر مزی تأیید ایتدی کی، آریجه، « مثنوی خوان درویش محمود » ک - خصوصی کتبخانه مزده ایکی نسخه سی بولونان - « ترجمه ثواب » ی ده بونی تأیید ایتمکده در. ایشک داها غریبی، موسیو « هو آر » ک، « حاجی بکتاش ولی » حقه ده « هاهمه » ک عثمانلی تاریخچه « کیب » ک « تاریخ اشعار عثمانیه » سنه مراجعتی توصیه ایتمه سی در. حاجی بکتاشی، هیچ قیمتی اولمایان بعض منابعه استناداً « اورخان غازی » له معاصر عد ایدهن بوذاتلرک افاده سیله « افلاکی » نک بیاناتی آراسنده قطعی بر تعارض اولدینی حالده، موسیو « هو آر » بونی قید و تثبیته بیله لزوم کورمه مشدر. بزه کوره، بوراده یا « کیب » له « هاهمه » دن هیچ بحث ایدیلمه ملی، بحث ایدیلدیکی تقدیرده اونلرله « افلاکی » نک افاده سی آراسنده کی مبانیت کوستر بلرک تنقیداته کیریشیلمه لیدی .

کذلک بو ترجمه ده پک بسیط بعض دقتسزلکرده ده راست کلینیور . مثلاً برنجی جلده ده « سلطان بهاء الدین ولد » مریدلرندن « خواجه احمد فقیه » دن بحث اولونورکن، کندیسنه جذبه کلرک شهردن قاچان بوذاتک، شیخی وفات ایتدکن صوکر ا قونیه عودت ایتدیکی و ۶۱۸ ده وفات ایله دیکی تصریح ایدیلیور. حالبوکه « سلطان العلمانک » نک وفاتی « ۶۲۸ » ده در . فی الحقیقه « افلاکی » متنبده احمد فقیهک وفاتی تاریخی اولارق ۶۱۸ سنه سی مقید ایسه ده، « سلطان العلماء » دن صوکر وفاتنه نظر، بونک یا کلشلی میدانده در. موسیو « هو آر » بونی هیچ اولمازسه حاشیه ده تصریح ایتمه لیدی .

آرده داها بوکی بعض اوافق تفک یا کلشسر، اسم خاضرک قرأئنده بعض ذهوللر موجود ایسه ده، بوراده اونلر دن بحثی لزومسز عدایدیوروز. هر حالده بو ترجمه، بوشکلنده بیله، آناتولی تاریخچه اوغراشانلر ایچون پک قیمتی بر معاودر. تورک حرثه ایفا ایتدیکی بو بویوک خدمتدن دولای انستیتونک بو یورولق بیلمز عضو قیمتدارینی تبریک ایده رکن، بواثرک، یوقاریده عرض ایتدی کمز نقاط نظره اتباع ایدلک صورتیله، تورکجه بر ترجمه سنک انتشارینی ده تمی ایتمکدن کندی مزی آلامیوروز .

کریبی زاده محمد فراد